



Representantforslag nr. 62

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Anders Anundsen og Kari Kjønnaas Kjos

Dokument nr. 8:62 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Anders Anundsen og Kari Kjønnaas Kjos om å heve taket på utdanningsstøtten for yrkeshemmede

Til Stortinget

BAKGRUNN

Avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv og velferdsmeldingen vektlegger at alle virkemidler skal fremme aktivitet fremfor passivitet, og dette bør ikke minst omfatte også de menneskene utenfor arbeidslivet som ønsker å ta en praktisk rettet utdanning. 1. januar 2003 ble det innført et tak på utdanningsstøtte for yrkeshemmede på 50 000 kroner per år, og 100 000 kroner totalt. Dette medfører at yrkeshemmede ikke lenger får anledning til å ta praktisk rettet yrkesutdanning ved fagskoler som tilbyr utdanning innen blant annet IT, media, multimedia, markedsføring, kontor og regnskap.

I praksis er det bare utdanningsinstitusjoner som allerede er helt eller delvis finansiert av det offentlige som kan komme under det aktuelle taket på 50 000 kroner per år, siden det koster langt mer å gjennomføre praktisk og yrkesrettet utdanning i fagskolene. Ved de fleste av skolene som er tilsluttet Forum for fagskoler, som nå går under den nye lov om fagskoleutdanning, ligger kostnadene på rundt 70-80 000 kroner per år. Dette er fortsatt rimeligere enn i det offentlige hvor lignende yrkesutdanning i tekniske fagskoler koster 90 000 kroner, og ved yrkesrettede linjer på videregående skoler koster utdanningen fra 100 000 kroner og oppover.

En samlet arbeids- og sosialkomité viste at man tok denne problemstillingen på alvor da man i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 enstemmig uttalte:

"Komiteen mener at det er viktig med en gjennomgang av regelverket knyttet til yrkesrettet attføring. Det er viktig å legge til rette for at yrkeshemmede kommer ut i arbeid. Komiteen viser til den nedgående utviklingen i stønad til skolegang. Komiteen konstaterer at dette har sammenheng blant annet med kostnadstaket på skolegang som ble innført fra 1. januar 2003 og andre begrensninger på attføringsløp."

Komiteens holdning ble igjen bekreftet gjennom Stortingets behandling av St.meld. nr. 9 (2006-2007) Arbeid, velferd og inkludering, hvor komiteen blant annet uttalte:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at universielle ordninger med muligheter for gode, individuelle tilpasninger er hovedformålet med den nye reformen."

og videre at:

"Utdanning har stor betydning for enkeltpersoners yrkesaktivitet og inntekt, og sannsynlighet for å være sysselsatt øker sterkt med økende utdanningsnivå."

Andelen yrkeshemmede som tar utdanning, fortsetter å synke

Statsbudsjettet for 2008 bekrefter at andelen av yrkeshemmede som tar utdanning som en del av attføringsløpet, fortsetter å synke fra 63,9 pst. i 2004 til 57,1 pst. i 2006. En slik utvikling er bekymringsfull når vi vet at flere undersøkelser viser at det er en sterk sammenheng mellom utdanningsnivå og sannsynligheten for å være sysselsatt. Det er også en stor fare at mange av de yrkeshemmede som nå kommer tilbake til arbeidslivet igjen, blant annet som en følge av en historisk lav arbeidsledighet, like fort vil falle ut igjen når markedet snur og de mangler den nødvendige

ge kompetansen og ballasten som en utdanning kan gi dem.

Ytterligere tre fagskoler med 500 plasser lagt ned som følge av kostnadstaket

Ifølge Abelia forlanger NAV, gjennom kostnadstaket, i praksis at skolene skal subsidiere NAV med 20-30 000 kroner per studieplass. Fagskolene tok ansvar for de yrkeshemmede, men bare med det resultat at det ble lagt ned et 10-talls fagskoler rundt om i landet i mindre og mellomstore byer, og 2 000 studie-plasser for de yrkeshemmede forsvant i løpet av det første året.

Ved de største skolene i de store byene har skolene også tatt et ansvar for de yrkeshemmede og subsidiert studieplassene deres i håp om at kostnadstaket vil bli hevet eller fjernet. Ifølge Abelia er ett eksempel på dette Næringsakademiet, som de siste årene har subsidiert plasser til de yrkeshemmede med 10 mill. kroner per år. Dette medførte store tilsvarende underskudd, og til slutt var de økonomiske reservene brukt opp. Resultatet var at Næringsakademiet sommeren 2007 så seg nødt til å legge ned tre store skoler i Oslo, Stavanger og Trondheim. 500 studie-plasser gikk tapt, hvorav 200 var subsidierte plasser for yrkeshemmede. Disse opplysningene ble gitt i arbeids- og sosialkomiteens åpne høring 23. og 24. oktober 2007, i forbindelse med komiteens arbeid med statsbudsjettet for 2008 (St.prp. nr. 1 (2007-2008)).

Alle taper på tak på utdanningsstøtte

For mange yrkeshemmede vil en praktisk yrkesrettet fagskoleutdanning over 1-2 år være godt tilpasset deres behov og bakgrunn framfor en mer akademisk utdanning. Fagskolene er også mer tilrettelagt for voksne som ønsker etter- og videreutdanning, både med hensyn til tilrettelegging av undervisningssituasjonen og muligheten for å få skoleplass på grunnlag av realkompetanse.

Ifølge opplysninger fra Abelia vil alternativet for de fleste til å ta en praktisk yrkesrettet utdanning på en fagskole være å ta en høgskoleutdanning. Dette betyr at 2/3 av de yrkeshemmede først må skaffe seg studiekompetanse. Totalt betyr dette et løp på 4-6 år.

For det offentlige vil dette, med ca. 80 000 kroner for en studieplass per år, koste mellom 320 000 kroner og 480 000 kroner. I tillegg kommer ekstra kostnader til trygd for de 2-4 årene den ekstra utdanningen vil ta, i en periode hvor de heller kunne ha vært netto skattytere. Til sammenligning vil en fagskoleutdanning over to år koste rundt 170 000 kroner.

Imidlertid er den aller største faren, etter forslagsstillernes mening, at de yrkeshemmede gir opp underveis, siden utdanningsløpet kan bli for langt, eller fordi akademisk og mer teoretisk utdanning ikke passer for alle. Da blir både den enkelte og det offentlige tapere.

Nødvendige tiltak

I statsbudsjettet for 2008 skriver Kunnskapsdepartementet at de planlegger å sende ut forslag til nye regler i løpet av 2008. Dette kan tyde på at de eventuelt nye reglene vil kunne tre i kraft først fra 2009, altså to år etter at arbeids- og sosialkomiteen etterlyste et behov for å endre reglene.

Forslagsstillerne mener at et fornuftig og kortsiktig tiltak vil være å gi unntak i de aktuelle forskriftene for "utdanning som krever særskilt kostbart utstyr". Denne endringen bør tre i kraft så fort som mulig. Et langsiktig tiltak vil være å sette taket for utdanningsstøtte på et realistisk nivå i forhold til de reelle kostnadene ved gjennomføring av utdanningen, alternativt å fjerne det helt. Dersom det skal være et tak, mener forslagsstillerne at det bør økes til 100 000 kroner per år, noe som tilsvarer kostnadsnivået for de fleste yrkesrettede utdanninger på offentlige skoler, og at dette taket begrenses oppad til 3 år.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen snarest, og senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2008, legge frem forslag om å heve taket på utdanningsstøtten for yrkeshemmede.

14. februar 2008